

Termal a ran p'emaon o soñjal lakaat ar gaoz war ar Galifornia, pa vez lavaret alies din : « M'eo ken tomm ar vro-se ouzh da galon, perak n'ez ket da staliañ di en-dro ? ». Nann 'vat, bourrañ a ran Breizh, muioc'h eget pep bro all er bed. Ma bro eo din, pa tiriad ar pep brasañ eus ma hendadoù an hini eo. O komz ouzhin e selaouan anezho p'emaon o vale war an tamm douar-mañ poblaet gant hominidegoù a-choude 450 000 bloaz ha gant Brezhoned abaoe ur pemzegad kantvedoù.

Er C'halifornia, neuze, e veze klevet (hag e vez c'hoazh) ur skingomz, KFOG hec'h anv, a embanne evel lugan pennañ : « *If you don't like the news ... go out and make some of your own* ». E brezhoneg : « Ma ne plij ar c'heleier deoc'h, kit da sevel ho re », met e c'heller intentet en ur mod all : « Ma ne blij ket ar c'helaouiñ deoc'h, savit ho kaser keloù » Ha gwir eo e komprenis an dra evel-se. An Agence Bretagne Presse a zo bet ganet e Kalifornia, barlennet gant ur breder troet kreñv war-zu an dazont : « Un den e-unan a c'hell lakaat ar bed da gemm » pe c'hoazh : « Ho peziadoù deoc'h a c'helloc'h krouiñ », pell eus ar gwallwelerezh kinek a gaver e Bro-Chall, koulz hag e Breizh. A-hont, chañchet eo ar bed gant an teknologiez, gant ar prezegenoù, ne lavaran ket. Er-maez eus ma reolenn eo ar brezegenn-mañ, hen anzav a ran !

Chañs em eus bet p'edon e koulz vat, hini reveulzi ar bloavezhioù deg ha pevar-ugent, en ur lec'h a-feson, ar *Silicon Valley* (Traonienn ar silikium) an hini eo. En derou e krede an dud e oa ar Worldwide Web (ar Gwiad bedel) un ostilh evit demokratelaat ar c'helaouiñ, dre ma teufe da vezañ posubl en em ditouriñ war n'eus forzh pep tra adalek n'eus forzh pep lec'h. Ha muioc'h c'hoazh e vefe posubl lakaat ar wirionez da ruilhañ e broioù zo e lec'h prezegenoù fals ar Stad a ziskuilh eno. Meurdezus ar rakwel, c'hwez ar Frankiz warni. Sevel ur lec'hienn kelaouiñ o skignañ keloù war pemp departamant Breizh, setu ar pezh a oa posubl evit adstagañ liammoù sokial ha tiriadel etre ar Vrezhoned ha chom hep rannañ hor tiriad istorel evel ma ra an holl mediaoù a gred bezañ rannvroel.

Harluet en Amerika, en ur Penn ar Bed all, ar *Far West*, kaset em oa enlinenn, e Mil naontek triwec'h ha pevar ugent (1998), lec'hienn (*bretons.org*) Kevredigezh Brezhoned Kalifornia. Ur rubrikenn anvet « Agence Bretagne Presse » a oe savet evit embann kemennadenoù ar C'HARB (Coordination anti-répresssive de Bretagne) pa klemmfe houmañ ne veze ket degemeret ar pezh a skrive-hi diwar-bennar brizonidi bolitikel gant an Agence France Presse. Diwar c'hoap e oe dibabet an anv, Agence Bretagne Presse. Berc'h e rae ar rubrikenn, muioc'h evit ar re all. Deuet eo da vezañ ar rubrikennig-mañ, e Daou vil tri (2003) ur media penn-da-benn, kentañ media enlinenn *pure player* a zo bet e Breizh. L'Agence Bretagne Presse (berroc'h, an ABP, an hini eo. Embannet eo bet 36 000 pennad ha kement a fotoioù pe videoioù. Daouzeg bloaz o stourm, hep yalc'had ebet, e kreiz ur wask rannvroel a

lavar grik warnomp hag a sell rouz aliesik ouzhimp.

Dre berzh an Internet eo deuet dindan hor lagad an ekonomiezh perzhiadek, ken vez lodennet muioc'h muiañ ar servijoù, ar madoù ha an titouroù, evel just hag aliesoc'h aliesañ ar fromadennoù. Lodennañ a reer e garr-tan e-pad un treug evit bihannaat an dispign pe eskemm a reer e di gant ur perc'henn all ur sizhunvez-pad. Ar sistem a ya da vezañ perzhiek holl kenkoulz hag an ekonomiezh peurreoliataet ivez. Kevala ar bankoù a ya da emdreiñ dave an arc'hantaouiñ a-stroll, an demokratelezh derc'houezadel dave an demokratelezh perzhiek ha drezi e vo posubl reiñ da Vreizh ar plas dellezet ganti ha dleet ouzhi.

Bremañ, n'eo d'al lec'hiegour d'ober un troiad kostez pomperien pe jandarmed ar vourc'h pep mintin, ar re-se a gas o keloù evel sevenourien an dever kelaouiñ. Memestra evit an embregerezhioù, an dilennidi hag ar c'hevredigezhioù. An testennoù rannet gant neb a fell dezhañ war al lec'hienn Web, ar rouedadoù sokial hag ar c'hannadig enlinenn a zo aet da vezañ dialuskel pa vez posubl, hiziv, ma vez degaset reizhadennoù hag addisplegoù gant al lennerien. Kemer a reont perzh e-barzh ar mediaoù en ur c'hinnig luc'hskeudennoù ha filmoù. N'eus ket mui a vedioù frammet kreñv, met rouedadoù ha kensavennoù lec'h ma vez embannet testennoù redaktourien anavezet mat, gwriziet en o ziriadoù ha roet kredenn d'o skridoù diwar o degasadennoù kent. Damwelout a ra an ur sistem kelaouiñ nevez an ABP ma vo ar c'helouenner e kreiz ar jeu. Dabad e raio an aotreegezh gwirael, *copyright* pe *copyleft* ha ma vo paeet pe get e labour a feur ma vo ar pennad un diskuliadenn, ur savboent, un enklask pe, barrad displijadur ar c'heodedour.

Er reveulzi-mañ he-deus graet hec'h annez abaoe an derou an ABP. Sevel a reomp ur media perzhiek ha ur c'helaouiñ-kenlabour. Gant neb a gar e vez lodennet an gensavenn. Pep a redaktour ha pep a genlabourer a zellez resev kolier an Erminig-mañ.

